Ч. 30. Чернівці, пятниця дня 7. (19.) лютого 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Дещо з угорскої Руси.

Русини в Галичині і на Буковині мають тілько своїх власних клопотів і роботи, що не диво, коли мало інтересують ся угорскими і україньскими Русинами. Всеж таки від часу до часу годить ся пригадати собі своїх братів і поговорити про них.

В календари руско-американьского „Союза" наводимо інтересну статю п. В. Гнатюка про угорских Русинів, з котрої вважаємо потрібним дещо подати, бо певна річ, що та статя на Буковині майже не знана. П. В. Гнатюк пише між иньшим:

Угорска Русь — се безперечно найкрасша частина великої Руси-України. Гори, скали, лїси, полонини, долини, потоки, ріки — все те у подорожного міняє ся так скоро, мов у фантастичнім калейдоскопі. Їдучи, мусить подорожний мимоволї пристанути від часу до часу, розглянутись і начудоватись красї природи, а їдучи зелїзницею, не годен відорвати ся від вікна. Невимовна краса гірскої природи настроює его весело, він забуває все лихо на земли, а уносить ся думками гень-гень... в сьвітї ідеального спокою і щастя.

Та зараз інакшого чувства зазнає подорожний, коли задержить ся в першім лїпшім селї і заговорить з яким мужиком. По найкоротшій розмові спадає полуда з очий, ідеальні думки полинуть, а мороз перейде по тїлї а душу огортає сум. З висоти, з країни щастя, спадає він нараз в країну горя.

І що-ж то викликує таку наглу переміну? Русинів угорских біда, біда і біда! Не знаю, чи є ще на сьвітї нарід біднїйший від угорских Русинів! Всіми опущений блукає в темноті самітно, наче сирота, а нема кому подати єму помічну руку, щоби вивести его „з неволї Фараоньскої, з дому работи", показати і єму промінь сьвітла, волї і правди. Єго — сказавши словами Т. Шевчена — „чужі люди цурають ся, в хату не пускають", а „свої діти мов чужії"... Таки так! Чужі люди не впустять его до своєї хати; коли увидять з далека, що їде Русин, виходять на браму і звідують ся: чого бажає. Як принесе що, тогдї бодай скажуть єму на прощанє „дай Боже здоровля!" — як же у руках нїчого нема, хиба дрантива шапчина, що єї Русин мне в долони, не знаючи, як прийти до слова, тогдї его без пардону прогоняють, не допитуючись навіть, чого він бажав, що не міг через горло пропустити; добре, як ще своєї делїкатної ручки не положать на его огорілий карк, бо й се досить часто лучає ся, хоч XIX. століте незадово кінчить ся!... Свої-ж не лучші від чужих, нераз ще гірші; они хоч нїби „свої", а такі-ж чужі бідакови, як і тамті; єму так з ними, як без них.

Та більше не хочу говорити о тім, чи є ще де країна біднїйша, нїж угорска Русь „Господом забута", — а волю розповісти де-що (звістно, не богато) нового з тої країни.

Зачну від еміґрациї.

Люди, що більше інтересують ся угорскою Русію, певно читали і в угро-рускім „Листку" звістку, що в деяких селах, особливо землинского комітату, можна видїти лише самі баби, бо „ґазди" їх розбрились по сьвіту „...блукаючи, долї собі глядаючи!" Не хотїли, бачить ся, голодовою смертию гинути з своїми родинами, та пішли в сьвіт — хлїба заробити, дїти поживити...

Трохи інакше дїє ся в тих комітатах, де я мав нагоду бути. В них — в мармароскім і угочаньскім не чути ще про громадну еміґрацию та ще до Бразилїї. Виходили відси лиш поодинокі люди і то головно до північної Америки. Чи з третього комітату, де я був, з берегского, виходили до Бразилїї, не міг я довідатись. Знаю лишень, що вибирали ся, дали грошї на „шіфкарти", та обдурили їх несовістні аґенти. Знаю і те, що многі бідаки звідтам удавали ся до Львова і вписували ся у львівских аґентів, але що дальше стало ся, не знаю.

Коли я приїхав до Свалини зелїзницею і вступив до коршми розпитатись: куди менї йти до Стройни, мужики в коршмі почувши, що я говорю по руски, обступили мене зараз, казали Іцкови дати пива і почали мене припрошувати, щоб я з ними випив, „ми би їх позьвідали дащо". Коли я питав, про що хотять мене звідати, відповіли: „Ми хотїли би знати, як там в Брянзолії, бо они певно записують до Бринзолії..." Я відповів, що не записую нїкого (мужики довго не хотїли тому повірити) та й розповів їм, що знав про Бразилїю і про північну Америку. Коли я сказав, що на таку далеку їзду треба гроший та що й там здало би ся трохи на початок, они відповіли: „Та де нам їхати? Як би ми мали грошї, то нам і тут було би добре..." Подібних інформаций удїлив я ще в Стройнї (до Стройни приходили до мене люди також з Нелїпина), в Дусині і в Росоши. Коли я в Росоши сказав, що на дорогу до Бразилїї треба хоч 80 зр., (як би перевіз був безплатний), то відповіли менї: „В нас не є ґазди, що коштував би 80 зр.!" До слів тих, думаю, не треба поясненя. Допустім, що в них є трохи пересади, все-ж і богато правди. Найлїпше сьвідчили о тім будинки ґаздівскі і самі ґазди з позападаними лицями та лихою одежею... Справдї, глядячи на них, годї було вірити, щоби котрий „коштував" більше як 80 зр. А хто серед такої біди годен вижити з женою і дїтьми, і то ще в такім селї, де зарібку або зовсім нема, або знайти трудно?

Стілько про біду угорских Русинів, а про мадяризацию їх подає п. Гнатюк такі свої замітки:

Мадяризация між угорскими Русинами ширить ся з гори, від консисториї. Найлїпшим сьвідоцтвом сего є слова теперішного епископа мукачівского Юлія Фирцака, котрий при своїй інсталяциї сказав між иньшим до своїх підчинених: „Надію ся, що в короткім часї тих 500.000

---

7)

Людске щасте і суспільне жите.

Після професора д-ра Р. Шуберт-Сольдерна.

(Конець).

Сила чувства.

Сила втіхи залежить від вдачі чоловіка і від потреби. Звісна річ, що однакові і однако сильні подражненя викликують у ріжних людий чувства нерівної сили. Се є наслїдком в части вдачі самої, в части вихованя, а в части ріжнородного впливу житя.

О скілько ріжнять ся люди вже з уродженя один від другого, називаємо се вдачею чоловіка. Але від чого зависять ті ріжницї, не каже нам се слово. Знаємо вправдї, що вдача чоловіка стоїть в звязи з наслїдженєм — але і справа наслїдженя є для нас загадкою. Однак певною річию є, що чоловік приносить уже з собою на сей сьвіт деякі чувства більше розвинені, як другі.

Що ріжницї такі суть між дїтьми, доказує вихованє молодого поколїня. Хотяй би і як однаково провадити вихованє дїтий, то все таки кожде піде відмінною дорогою розвою. У деяких прийме ся оно, у деяких трафить на непоборимий опір. Натури дїтий ставлять границї впливу вихованя. Але ті границї суть упругі і податливі. Натури зі слабим чувством можна розбудити ужитєм сильнїйших подражнень чувства; натури з надто сильним чувством можна злагодити усуненєм від них сильних подражнень чувства.

В житю ми видимо часто, що між людьми виробляють ся дуже відмінні характери, хоть може анї вдачі їх не так дуже ріжнили ся, анї вихованє не було відмінне. Але треба застановити ся над тим, що часом дуже мала ріжниця вдачі становить велику ріжницю в обходженю і в дальшій судьбі. Тож відміни стають з лїтами звичайно чим раз більші.

Темпераменти.

Загально принято, що після вражливости і сили чувства розріжняємо чотири темпераменти: флєґматиків, санґвініків, холєриків і мелянхоліків. Однак можна сказати, що нема нігде чистих типів, але стрічають ся тілько мішані натури, так що флєґматик є в деяких родах чувств холєриком, а мелянхолїк санґвініком і противно. Залежить се від того, яку хто має натуру, і чи має живу память. О скілько і чому впливає натура на вражливість чоловіка, ми сказали в попереднім уступі. Тепер зазначимо тілько, що память може бути або жива і тревала, або слаба і тревала, або жива і проминаюча, або слаба і проминаюча. Хтось може живо відчувати і довго памятати чувство (утїху чи невдоволенє) або слабо відчувати а довго памятати і т. д.

А коли ще долучимо до тих комбінаций найріжнороднїйші відміни натур людских чи характерів, то дістанемо нескінчений ряд комбінаций — і властиво між людьми є не чотири, але нескінчено богато темпераментів.

Ріжносторонність чувства.

Супротив сили чувства стоїть его ріжносторонність; звичайно они виключають себе в найвисшій стадиї. Здає ся, мов би чоловік мав засіб чувства, в котрім о скілько сильнїйше чувство, тим мусить стати односторонніїйшим і на відворіт. Але ся рівновага не дасть ся всюди запримітити, бо суть успособленя, що попри силу чутя можуть розширити его на величезний простор. Те чуте, чи оно є утїхою, чи невдоволенєм, викликає у нас заінтересованє до предмету а се є підставою памяти. Лише те запамятую собі, що заняло мою увагу, а що перейшло на менї без враженя, се не держить ся моєї памяти. Отже з ріжносторонностию чувства звязана наша духова сила, наш розум і наше знанє. Втїха чи невдоволенє викликає у нас інтерес до предмету, а через те нашу увагу, а через те знов нашу память, а через те всї наші науки. Відомости чоловіка обнимають ті предмети, що єму справляють утїху або невдоволенє. Єго чувства означають те, що він знає, але також те, що він може. Коли чиїсь утїхи і невдоволеня мішають ся без порядку, то і его знанє і его дїланє буде хитким; коли чиїсь чувства односторонні, то і знанє і дїланє буде одностороннє; коли чувства всесторонні, то і розум всесторонній, а коли они сильні і тревалї, то дух осягне висоту „ґенія."

Щасте з чувства.

Сила і ріжносторонність чувства творить характер чоловіка; о скілько они впливають на его щасте? Вже старинні грецкі-фільозофи узнали щастєм чоловіка задержанє середини межи крайностями. Жадна людска прикмета не є лиха сама про себе, коли не виходить поза потрібну

греко-католиків стане як найщиршими Мадярами!" Зовсім природно, що сьвященики тамошні стали від тоді йти на-випередки, аби лишень показати, що они є справдішними Мадярами. На Угорщині есть фонд, що служить на цїли мадяризацийні. Отже рускі сьвященики зовсім не уважають за ганьбу для себе — говорити в церкві проповіди по мадярски (до самих Русинів!), а опісля оголосити се в часописях мадярских публично і жадати за „свої труди" 10 або 15 зр. з фонду мадяризацийного! Розуміє ся — їм не відмовляють. але де-ж тут гідність сьвященика? де сором? Про такі хабарики від уряду можна довідати ся майже з кождої часописи мадярскої, бо їх оголошують публично.

Мадяризация між сьвящениками доходить до того, що попаді встидають ся говорити по руски до сурдутовців (сего я досьвідив в кількох місцях) а коли вживають рускої мови, то лиш до „хлопів". Так само й діти сьвященичі: они вміють говорити по руски, бо так говорять зі службою, але коли я в кілякох місцях пробував говорити з ними по руски, відповіли мені по мадярски, що они до „бачі" (так з мадярска титулують діти всїх чужих а навіть і таких, що належать до їх родини) не хотять инакше говорити, як по мадярски... Замолоду дерево нагинають! А як все на угорскій Руси „заяцем підшите", відомо хоть би з того, що тамошні Русини боять ся поїхати до Галичини, боять ся книжку яку собі від нас спровадити або часопись, щоби лишень кому не наразити ся.

При такім станї річий треба нам радувати ся всяким і найменьшим обявом в угорских Русинів самостійности думки і волї, без огляду на напрям. Обяви такі є; хоч, правда, малі, але є. Щоби їх зміцнити, щоби конечно додати духа Русинам угорским, треба нам, галицким Русинам: 1) устроювати на Угорщину прогульки, як для науки так і для забави; — 2) устроювати концерти, де лиш дадуть ся; — 3) навязувати найширші зносини з тамошними людьми; — 4) що найбільше: галицкі Русини, коли їм ходить о те, щоби Русини угорскі не змадярщили ся зовсім, най заложать бурсу для Русинів угорских, що хотїли би ходити у нас до гімназий чи на університет, або бодай дати безплатне поміщене для якогось числа учеників в істнуючих бурсах наших. Через те дала-би виховатись молода ґенерация правдивих Русинів, а не Мадярів або ще гірших мадяронів. Тії, вернувши по часї до краю, отворили би темним братам очи. Через те многим батькам розвязали би ся звязані дотепер дїтьми руки і они взяли би ся за народну роботу. Через те дало би удержати загибаючу вже частину народности нашої при житю і учинити ще хосенною частиною складовою Руси. Що охочі до науки в наших школах знайдуть ся, я певний. Та не лиш хлопців, але й дївчат з угорскої Руси годилось би уміщувати в наших школах, бо становиско Русинки в родинї на Угорщині дуже є важне. Все те очивидно, вимагало би пожертвованя з нашої сторони, але що оно не було би надаремне, то річ певна.

В доповненю до сих заміток В. Гнатюка можемо подати ще деякі дати про угорску Русь на підставі листу одного угорского гр. кат. сьвященика-Русина, котрий є також мадярским лїтератом. Він пише між иньшим:

„Правду кажете, що Карпати розділили нас Русинів більше, як океани, але нас злучили певно любов до свого народу. З сеї любви і ми стараємо ся підняти угорско- руский нарід.

Ту в мадярскім краю дуже прославлена наша народність, бо з неї вибирали ся все найлїпші мадярскі вояки. Ми все держали з Мадярами і будемо держати: за те тепер самі Мадяри починають старати ся о наш люд. У війнах Бочкая, Ракочого, Петева, Бетлена і Кошута все вірно брали ми участь у війнах. Правда, що ми проте дуже скромні, хоч маємо і заслуги для вітчини і хоч нас не мало. Офіцияльно числять нас на 400.000, але нас далеко більше. Під мукачевским епископом є 459.000 Русинів, під пряшівским 188.000, під крижевацким (в столици Бач-Бодроч) 50.000, а під епископом Вародским около 45.000, отже всїх разом 700.000 Русинів.

І ми на Угорщині не які-небудь недавні зайди, а автохтони споконвіка. Частина Русинів прийшла ту 1360 року під князем Теодором Корятовичем з Литви; було їх около 60.000, як історія пише. Але богато Русинів прийшло ту уже з Арпадом 886 року від Київа. Ми давні угорскі обивателї. За Корятовича, котрий від мадярского цїсаря Людвика I. дістав землю залишену Волохами (они з того часу живуть на Буковині і в Молдаві), основав ся славний монастир мукачевский. Жінка Корятовича основала жіночий монастир на горі Вереш коло Мукачева. Шкода, що сей славний князь погиб бездїтно в війнї против Поляків року 1375... І шкода, що так мало угорских Русинів памятає на се, що їм яко давним автохтонам належить ся також повне право житя.

Але і ми маємо свою інтеліґенцию, що серед користнїйших обставин могла би дуже помогти народови. Маємо Русинів і в Будапешті. Тепер там будуть будувати руску церков, коли не подарують нам уже готової церкви в Пешті в дїльници Ертебешварош. О сю церков просять тепер Русини місто Будапешт. Але духового руху у нас ще дуже мало. Виходить у нас одна росийска мала газета „Листокъ" редаґована сьвящеником з Великого Раківця (Nagy Rákócz) столиці Угоча, Евґенїєм Фенциком, але єї в нас мало хто читає, бо не писана по нашому. Недавно розбудили у нас руске лїтературне товариство сьв. Василія Великого в Унґвари і рішили видавати книжки для образованя нашої народности. Сего року видало се товариство календар. (Се одиноке руске церковно-народне товариство на Угорскій Руси спало довгим сном, аж тепер старанем кількох щирих людий заміряло свою машину пустити в рух. Видїлові того товариства удали ся до епископів в Унґвари і в Пряшеві о протекцию, але они не хотїли і чути про якесь руске товариство. Телеґрафічно віднесли ся видїлові до крижовацкого епископа Ю. Дрогобецкого і той епископ з найбільшою охотою і вдячностию приняв протекторат над товариством. — *Редакция.*) Маємо і кількох своїх писменників, як Александер Митрак, Евгеній Сабов, Калман Жаткович. Павлович, Силвай (поет) і и. — шкода тілько, що ті пишуть не по народному.

Як відносять ся Мадяри до угорских Русинів, можете потроха зміркувати з того: Я брав участь в тисячлїтнім торжестві нашої дорогої вітчини і на бенкетї в Мукачеві відчитав я свій стих (по мадярски), в котрім прославив нашу (малоруску) народність на Угорщині. Міністер справедливости Ерденій і всї посли незвичайно радістно слухали сего величаня Русинів а Франц Кошут прислав менї ще й письменну подяку. А я в тім стиху ще й розбив гадки наших ворогів. Бо і ми маємо доста ворогів, передовсїм таки між собою. Наш нарід темний і бідний, а інтеліґенция, руска з роду, соромить ся того свого народу. Иньші вороги наші — то римо-католики в більшій части, далї кальвіни, котрі прозивають нас москалями, а материяльно зруйновали нас жиди, що еміґрували до нас з Росиї. Через недбалість інтеліґенциї ми вже маємо тепер міста, де вже забули нашу мову, ай бо і там ще Русинами називають ся. Хотять завести в сих містах мадярску литурґію, але римский престіл — як звісно — спротивив ся тому.

Ми залишили ся, але піднимаємо ся і дасть Бог, що не пропадемо. Ай бо тиснуть нас — слава Богу що ще живемо!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 18-го лютого 1897.

Вибори. Передвиборче зібранє в сали ратушевій поставило вчера бурмістра Кохановского кандидатом до ради державної з міста Чернівців.

25-лїтний ювилей маршалкованя в надвірняньскім повітї обходив посол о. Корнило Мандичевский. Рада повітова ухвалила з тої нагоди установити одну стипендию его імени для ученика рільничої школи а представителї властий в повітї зложили ювилятови свої желаня.

середину. Всї людскі чесноти лежать в відповідній мірі прикмет. Хоробрість є серединою межи шаленостию а трусливостию, ощадність лежить межи марнотратностию а скупостию і т. д. Але не для всїх є ся середина однакова: колиб король хотїв бути такий скромний, як зарібник, то се не булоб чеснотою, але трусливостию або смішним упором; колиб міліонер хотїв тілько видавати, що чесний селянин, то був би обридливим скупарем. Таке саме відношенє є і при наших особистих чи тїлесних чи душевних прикметах. Один може більше зїсти і випити як другий, не переступаючи середини, а другий знов може двигнути більший тягар від иньшого, не передвигуючи ся. Длятого повинен кождий вишукати для себе справедливу середину, щоби ані не перецїнював своїх сил, ані їх не маловажив. Виховане може в тім взглядї дати тілько добрий напрям а шукати за тою серединою треба вже самому через досьвід. Та для того і попадаємо дуже часто в крайности, то надто високо цїнимо себе, то надто низько, переходимо від зарозумілости до знеохоти, від марнотратности до скупости.

Досконалість.

Колиб було можливо найти повну, особисту, середну міру у всїм, то була би відчинена дорога до досконалости бодай в моральнім взглядї. Але такий стан досконалости мусїв би викликати застій в розвою, мертву рівновагу. Надмірність є потрібна від часу до часу, щоби розбудити моральну силу, бо через вправу і змаганє она кріпшає і розвиває ся. Та знов нема причини обавляти ся такого спокою, бо не можливо найти для себе повну рівновагу, чи моральну досконалість. Еґоїзм і глупота завсїгди витрутять на тілько сьвіть з рівноваги, що змусять его до необхідного руху і змаганя. Моральна борба є конечна до утриманя моральної сили.

Та все таки мусимо змагати до досконалости, коли хочемо осягнути можливе для нас щастє. Бо в країні потреб і задоволень мстить ся всяка надмірність і веде до отупіня, знеохоти і рівнодушности; кожда недостаточність веде до змарнованя, духової недолужности і тїлесної слабосильности.

Застановлене і власть над собою.

Як з одної сторони треба уникати за сильного і за частого або за слабого і за рідкого заспокоюваня потреб, так з другої сторони треба вистерігати ся заспокоювати за богато наші потреби, як і за мало. Коли заспокоюємо за богато наших потреб нараз, то доходимо до такої самої знеохоти і рівнодушности. Хто уживав найріжнороднїйших річий, хотяй би і в міру, привичаїть ся так до безнастанної зміни, що зачне ся все і всюди нудити. Він займе ся хиба найцїкавійшими річами, як той нумізматик, що вже має всї монети в своїм зборі, та шукає лише за рідкими і незнаними — а таких рідкостий тяжко подибати і не богато їх є.

Такий чоловік кидає ся від одного уживаня до другого і нігде не наситить ся, нігде не найде для себе щирої втїхи.

З того виходить слушність грецкої засади, щоби чоловік був паном своїх потреб, а не їх слугою. А до того треба, обмежати свої потреби так що до числа, як і що до міри.

Однак і ограничене може піти за далеко особливо що-до конечних потреб чи духа, чи тїла. Коли такі потреби задовольняємо за мало або за рідко, то наші сили зменшають ся, упадають а остаточність того есть слабість і смерть. Для щастя рівнодушне, чи хто має богато потреб, чи мало, чи его вражливість більше розвинена чи менче, чи він висше стоїть духом, чи низше, коли лише втїха переважає его невдоволене. Але розвій чоловіка і цїлої людскости іде до того, що він чує чим раз більше потреб, отже і мусить застановляти ся, чи має їх задовольняти в цїлости, і о скільно, чи має обмежити і о скільно. Тож до щастя конче потрібне застановлене і власть над самим собою, щоби рядити своїми потребами а не дати їм рядити собою.*)

---

*) Дальші уступи з праці Шуберт-Сольдерна подамо пізнїйше. — *Ред.*

Рух на шляху Гадікфальва-Радівці отворений від вчера так для товарових, як і особових поїздів.

З міского театру. В пятницю на дохід жидівско жіночого товариства дають „Мамзель Нїтуш,“ в суботу на бенефіс оперового сьпівака Йосифа Свободи „Веселї жінки з Віндзору;“ комічну оперу Ніколяя після комедиї Шекспіра.

Касиер міста Кракова Олекса Клосовский здефравдував, як доносять тамошні ґазети, 42500 зр. о скілько дало ся обчислити при скорім, тимчасовім обрахунку. Клосовского увязнили, найшовши его в однім з підозрілих, жидівских домів.

Задля заметий задержали весь рух поїздів на шляху Глїбока-Бергомет-Межиброди від вчера на два дни.

Складки. На *Народний Дім* зложили далї: о. Ник. Ґелюх з Раранча 1 зр. надуч. Іля Прокопович і п-на О. П. з Мамаївців по 50 кр., Ів. Григорійчук учит. з Малятинців 1 зр., із складки в домі п. Чаховских в Устю-Путилові 4 зр. 85 кр. (на се зложили ся п. Ванда Чаховска 50 кр., Євгенія Томорук 50 кр., Севаст. Балошескул 50 кр., Андриєвич 50 кр.. С. Б. 10 кр., Лупул 25 кр., Альбота 50 кр. Дмитро Томорук 1 зр., Василь Чаховский 1 зр.), учит. з Яблониці Йосиф Стремковский 1 зр., третина т. зн. 2 зр. і 12 кр. із складки, в котрій взяли участь Ант. Ольшевский, Гавр. Качмаровский, адв. Перль, о. Коморошан із Стебнів по 1 зр. а дрібної складки у панї Юлїї Лучаковскої, жени ц. к. начальника суду повіт. в Путилові 2 зр. 36 кр. — разом доси **112 зр. 62 кр.** На *друкарню* зложили: учит. з Раранча п. Денис Руснак і п. Ос. Панчак по 50 кр., і третина із наведеної висше складки 2 зр. 12 кр. — разом доси **17 зр. 62 кр.** На *бурсу* Народного Дому третину з висше наведеної складки 2 зр. 12 кр. разом за 1897 рік **62 зр. 78 кр.**

Телеґрами „Буковини“.

З дня 18-го лютого 1897 року.

Відень. Сойм долїшно-австрийский замкнули з окликом в честь цїсаря.

Царгород. Туреччина зміцнила війска на грецкій граници.

Атени. Дві резервові кляси морскої служби покликані. На представлене держав і жаданя, щоби грецке війско уступило з Крети, відповів мінїстер заграничних дїл Сковцес, що посилка війска на Крету не має аґресивного характеру, а задачею єї есть усмирити бунт на Кретї, бо Грециї залежить найбільше на европейскім мирі. Німецкій посол отримав поручене задля того, що Греция вислала війска на Крету, зірвати всякі зносини з грецким правительством. Тому, що над Канею повіває шість хоругвів европейских великих держав, не відважить ся грецка фльотиля на жаден неприятельский крок супротив міста.

Рим. Аґенция Стефана доносить з Канеї: Говорять про великі різнї в Ситії, куди відплив італїйский военний корабель „Дорія“ і про чотири баталіони і дві батериї грецкого війска, що мали вступити на остров у всхідній части. Ходять чутки про неспокої в Кісамо. Околиця Галепи спокійна.

Атени. Полковник Васос відступив від нападу на Канею, відколи держави поставили мішану залогу і розложив табор під Ґонею. Мешканцї округа Ретимненьского оголосили унїю з Грециєю. Скузес осьвідчив представителям Франциї, Росиї, Італїї,що не може приобіцяти відкликаня грецкої фльотилї.

---

21)

Сестра Юлїя.

Списала
Анна Сторожівна.

(Дальше.)

І длятого, що я тої смерти не бою ся, я така відважна при хорих, що ти аж би сьміяла ся сама, як би мене побачила. Часом иньша сестра, бачу, мало не зімлїє, коли треба ходити коло ран таких, що аж сум бере. А менї то йде як забавка. Часом сестра, що зі мною ходить до хорих, ганить мене, каже: Сестро Юлїє, не пхай ся так відважно до хорих, як хто хорує на зарадливу хоробу, тиф, дифтерию, бо сама заразиш ся. А я сьмію ся собі, кажу: біда біди не вчепить ся, а як би вчепила ся і перемогла мене, то менше буде о одну біду на сьвітї. Впрочім я уважаю на себе, бо так нам приписує правило. Як би не то, що таке є правило, я би може давно іначе собі поступила.

До мами написала я, що коли конче ідуть замуж, то я їм відступаю свою частку з ґрунту, тілько мають з неї що року для бідних давати милостиню по риньскому на місяць, а як будуть умирати, а дїтий не будуть мали, то всю частку нехай запишуть на захоронку в селї.

Ти цїкава ще, які то терпіня мала я в попередній захоронцї але нинї, не маю часу і охоти їх описувати. Може в другім листї, коли до того часу не приїдеш, довідаєш ся сама. — Ми тепер маємо иньші клопоти, нема чим податків заплатити, в захоронцї нема за що підлоги вставити, і в спіжарцї пусто. Але Господь нас не лишить. —

23.

Самолуски, 23-го вересня.

Так, Ганусю, годї тобі приїхати до нас. А я тїшила ся надїєю, що побачимо ся. Але воля Божа, як не тепер, то може колись. А на мої хрести з давної захоронки таки не забулась, видно, що й ти до терпіня маєш серце. Та я вже й потрохи призабула на те, що минуло. Хиба коротонько згадаю, щобись більше пізнала, як сьвітови не можна вірити. Таку науку бодай я собі витягнула з тих досьвідів. А другу ще таку, що видко дїло Ісус мій ще не переєднаний за мої давні пустоти і длятого з сего боку найбільше мене досьвідчив. Таке вже в Кристинополи впало було на мене. Там якийсь син одного мельника з Сїльця чи з Вільки наважив ся був на мене. Не сам, але насилав на мене сестру свою і ще якусь там кревну. Так раз і другий — аж на конець я вже бояла ся йти через то село. А они зачали і до захоронки заглядати. Мусїла я просити сестру наставницю, щоби мене де дала до иньшої захоронки.

Знов же у Львові друга така сама напасть мене здибала. Там привели були до шпиталю якогось челядника столярского. Зломив собі був руку при роботї, а мене призначили его доглядати. Я єму перевиваю руку, а він мене намовляє щобим виступила з закону, а він оженить ся зі мною. Не від разу так, але помалу-помалу, а за тиждень дійшло аж до того. Я єму раз кажу, що гріх таке говорити й гадати, другий раз, а дальше кажу сестрі старшій, що не пійду до того хорого, бо він таке менї говорить. Сестра наставниця тілько его й тримала в шпиталю. Мусїв того самого дня опустити шпиталик.

Але аж в передостатній захоронцї доїхали менї кінця напасти з того боку. Мене саму не були би они так засмутили, бо менї не першина була за них терпіти, але мої сестри стілько через них натерпіли ся!

Там до нашої захоронки приходили вечером люди з села і разом з нами сьпівали молебен до Преч. Дїви. А з людьми приходив також щодня учитель якийсь, ще видно молодий, зі школи. Я з ним нїколи й слова більше не говорила, тілько раз в капличцї нашій просив він мене о книжочку з молебенем, а я кажу до него: „Менї самій не вільно давати нїчого, але я попрошу сестру старшу, коли позволить, то завтра вам дам.“ — Тілько всеї було моєї бесїди з ним. А він прислав на другий день хлопця зі школи з листом до мене. Я лист дала сестрі наставницї, бо нам не вільно без єї відома листів анї читати анї писати. Що в тім листї було, я не знаю, бо сестра старша не дала менї его, тілько передала через хлопця книжку. Але за два дни знов приходить хлопець з листом, потому знов і знов — так то було шість разів а тягнуло ся дві недїлї. Я кождий лист передала наставницї і жадного не читала, анї сестра старша не казала менї, що они мають значити. На кінци вже менї було за богато тих листів, питаю сестри наставницї, що він раз враз має до мене писати? А сестра наставниця й каже: „Напасть на тебе і на наш дім. Я сама не хотїла тому учителеви писати, щоби таких листів не присилав до нас хлопцем, але кождий лист передала отцеви пароховн і просила, аби перестеріг учителя, що з тих листів его може вийти для него біда а для нас ганьба. Видно, що парох листи тримає а нїчого не робить. Мушу ще раз написати остатну просьбу до него, а нї, то сама напишу учителеви таке, що єму відхоче ся напастувати тебе.“

З полудня прибіг отець парох і давай мене ганити, на чім сьвіт стоїть, що я не варта бути служебницею, що цїле село на мене і на всїх нас запро мене болотом буде кидати і таке иньше.

Я розплакала ся, бо до нїчого злого не почувала ся. Сестра старша вставила ся за мною, що я цїлком невинна — і питає ся пароха, чому не перестеріг учителя, коли она его о то просила аж шість разів, а нинї семий раз.“ — Отець парох не дав собі нїчого говорити — тілько одно каже, що я всему винна, що мене треба вигнати — а листи учителя він вишле до інспектора. Менї також кров вдарила до голови: Скоро я винна, кажу то на то суть мої наставники, що мене укарають як слїд, а більше нїкому не годить ся без суду мене судити. „Вас уже цїле село судить,“ каже отець парох. „А ще будуть судити і иньші.“ — „А хтож таке розповів по селї?“ — питає ся сестра старша. „Нї я, нї певно учитель сего не розтрубив.“ —

(Дальше буде).

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$

Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
з Чернівцїв								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{12}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.